

สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบบริหารองค์กรงานวิจัย
ของกลุ่มเครือข่ายพันธมิตรวิชาการและวิจัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภาคเหนือ
Research Organization Developing Condition and Method
of Academic and Research Network Group in the Northern
Part of Mahachulalongkornrajavidyalaya University

พระมหาบุญช่วย สิรินุธโร¹, ไฉไลฤดี ยูวานะศิริ¹, รุ่งทิพย์ กล้าหาญ¹
พศิน แดงจวง², สนิท สัตโยภาส³, วรธนาวดี ม้าลำพอง⁴,
Phramaha Boonchuay Sirindharo¹, Chailairudee Yuwanasiri¹,
Rungtip Krahan¹, Pasin Tangchoung², Sanit Sattayophat³,
Wanwadee Malumpong⁴

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่¹, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่²
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่³,
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่⁴,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Chiang Mai Campus¹, Faculty of Education
Chiang Mai University², Faculty of Humanities and Social sciences Chiang Mai Rajabhat
University³, Research and Development Institute Chiang Mai Rajabhat University⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารระบบงานวิจัยของเครือข่ายและแนวทางในการพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยของเครือข่าย การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยผสม โดยการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม กับผู้บริหารและนักวิจัยจากวิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ และ ห้องเรียนของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาฯ ภาคเหนือทุกแห่ง ทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาของข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลเบื้องต้น นักวิจัยส่วนใหญ่เป็น อาจารย์ ฆราวาสเพศชาย ตำแหน่งรองผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายและหัวหน้าสาขาและมีประสบการณ์ทางการวิจัย 3 ปีขึ้นไป

ระบบบริหารงานวิจัยสภาพปัจจุบันของมหาจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย พบว่า มีการปฏิบัติเกี่ยวกับระบบการบริหารงานวิจัยทั้ง 9 ด้าน คือ ระบบข้อมูลสารสนเทศและสิ่งอำนวยความสะดวก ระบบสิ่งจูงใจในการทำวิจัย ระบบความร่วมมือประสานงานวิจัย ระบบการติดตามและประเมินผล ระบบการเผยแพร่ผลงานวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์ ระบบงบประมาณและการเบิกจ่าย ระบบการพัฒนานักวิจัย ระบบโครงสร้างการบริหารงานวิจัย และระบบนโยบายและแผนงานการวิจัย อยู่ในระดับน้อย ระดับค่าเฉลี่ยที่ 2.36 ขณะที่แนวทางการพัฒนาระบบบริหารงานวิจัย ทั้ง 9 ด้าน ล้วนมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับค่าเฉลี่ยที่ 4.06 ที่ต้องการอย่างมากก็คือ การพัฒนานักวิจัย การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล และการพัฒนาระบบความร่วมมือประสานงานการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยฯ มีดังนี้ ควรกำหนดนโยบายและแผนงานวิจัยให้ชัดเจน เน้นการมีส่วนร่วมและร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถาบัน ควรพัฒนาโครงสร้างการบริหารงานวิจัย ควรสร้างและพัฒนานักวิจัยอย่างต่อเนื่องโดยการสร้างแรงจูงใจ จัดสรรทุนวิจัยที่เหมาะสม และควรกำหนดมาตรการพัฒนาระบบการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

คำสำคัญ: วิชาการ; วิจัย; องค์กร; เครือข่าย

Abstract

This research aims to study the system administration of research networks and methods to develop the system administration. It's methodology is mixed research. The data are collected from questionnaires, and group discussion of the administrators, and the researchers from all Northern Campuses, Sangha College, and Classrooms of Mahachula. Univerity with content analysis.

The findings are: in the basic information almost researchers are laymen lecturers whose duty as assistant director, head of department, or head of a major. They have more than 3 year experiences in research work.

At present, the administration system in research work of Northern campuses; Mahachula University shows that the practice on the system administration in all 9 aspects I.e. information system and facilities, motivation

for doing research, cooperation system, checking and evaluation system, publication and application system of research work, budget and payment system, researcher development system, research administration structure, and policy & plan on research work on the methods in developing administration system, is on the least level at 2.36, Meanwhile, the needs for the development of administration system are on the most level at 4.06. in all 9 aspects

Suggestions on the development of administration system for academic and research network of northern campuses are setting clear policy and plan, emphasizing on cooperation both internal & external agencies, upgrading all researchers appropriately by motivation and provide sufficient research funds to researchers, and setting research system development criteria in application of the research findings.

Keywords: Academic; Research; Organization; Network

บทนำ

การวิจัยเป็นการเรียนรู้ที่เป็นระบบ นำมาซึ่งความรู้เพื่อการสร้างทุนทางปัญญาให้แก่ประเทศชาติ และได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนา สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญของการวิจัย โดยมีการกำหนดนโยบายแห่งรัฐด้านการวิจัยไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและปรากฏการณ์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 พร้อมทั้งมีการจัดตั้งองค์กรกลางทางการวิจัยของประเทศคือ สภาวิจัยแห่งชาติ และมีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อสนับสนุนการวิจัยในลักษณะหน่วยปฏิบัติการวิจัยสถาบันเฉพาะทางขึ้นจำนวนมาก โดยเฉพาะสถาบันวิจัยเฉพาะทางที่กระจายในมหาวิทยาลัยของรัฐหรือในกำกับของรัฐ (จินตนาภา ไสภณ และธนศ ต่วนชะเอม, 2547: 1-5)

สถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันได้รับความคาดหวังจากสังคมให้ทำหน้าที่เป็นคลังสมองของชาติในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และนำความรู้นั้นไปแก้ไขปัญหาของประเทศได้ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ เพื่อเป็นการเตรียมสังคมไทยเข้าสู่สังคม เศรษฐกิจฐานความรู้

สถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องเพิ่มขีดความสามารถด้านการวิจัย เพื่อชี้นำสังคมไปในทิศทางที่ถูกต้อง และสอดคล้องกับนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การวิจัยระดับชาติ ที่เน้นการวิจัยแบบบูรณาการมุ่งการนำไปใช้ประโยชน์ เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาเฉพาะทางด้านพระพุทธศาสนา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรม สร้างความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาอันมีพระไตรปิฎกฉบับบาลีเป็นพื้นฐานและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางวิชาการ และบริการวิชาการพระพุทธศาสนาในระดับสูงให้แก่ประเทศชาติและสถาบันพระพุทธศาสนา จากพหุพันธกิจที่มีต่อประเทศชาติและพระพุทธศาสนาดังกล่าว มหาวิทยาลัยจึงต้องเร่งพัฒนามหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ ให้ดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศและพระพุทธศาสนาได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งรักษาความเชื่อมั่นของคณะสงฆ์และประชาชนต่อมหาวิทยาลัยฯ (กองวิชาการ, 2544: 1)

โดยนัยนี้ มหาวิทยาลัยจึงกำหนดนโยบายการใช้กลไกของการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน มุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ในพระไตรปิฎก และความรู้ทางพระพุทธศาสนา โดยสหวิทยาการและนำองค์ความรู้ที่ค้นพบมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาด้านศีลธรรม พร้อมทั้งกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ให้เป็นศูนย์กลางการวิจัย ตลอดจนมุ่งส่งเสริมให้มีการวิจัยสำหรับคณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยฯ เช่นเดียวกับการสนับสนุนหลักสูตรบัณฑิตศึกษาที่เน้นการทำวิจัยมากขึ้น อีกทั้งยังคาดหวังให้เกิดการดำเนินงานวิจัยร่วมกับภาคเอกชนและหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ ซึ่งเมื่อก่อเกิดผลงานวิจัยก็จะมี การสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งสนับสนุนให้มีการใช้กลไกทางการวิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทางสังคมและชุมชนในลักษณะของการประยุกต์ใช้ความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น (กองวิชาการ, 2544: 3)

จากแนวนโยบายที่กำหนดกับปรากฏการณ์ที่เป็นจริงในการดำเนินงานด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัย แม้ว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้พยายามผลักดันด้วยเห็นความสำคัญของการวิจัยในการพัฒนาองค์กรและชี้นำสังคม โดยการให้ทุนสนับสนุนการวิจัยแก่บุคลากรตามกรอบแนวทางที่รัฐและมหาวิทยาลัย ฯ ต้องการ รวมทั้งจัดระบบโครงสร้างการบริหารงานวิจัย โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ หากแต่ยังไม่อาจกล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยฯ ได้ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาองค์กร หรือชี้นำป้องกันแก้ไขปัญหาสังคม เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่สถาบันสงฆ์และประเทศชาติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระบบ

การบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยฯ ยังไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างจริงจังและตรงจุด จนเกิดพลังมากเพียงพอที่จะผลักดันให้มีการวิจัยและพัฒนาได้ อีกทั้งยังก่อเกิดเสมือนหนึ่ง ภาพลวงตาว่า ได้มีการดำเนินงานในการบริหารการวิจัยอย่างเป็นระบบ แต่โดยข้อเท็จจริง กลับมีสิ่งบ่งชี้หลายประการที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของระบบการวิจัยที่ไม่อาจขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น ยังขาดแคลนนักวิจัย ผลงานวิจัยทั้งเชิง ปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

อย่างไรก็ตาม ได้มีการอภิปรายชี้แจงถึงปัญหาด้านการวิจัยในทุกครั้งของการ ประชุมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยรวมทั้งการเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาหากแต่ในเชิง ปฏิบัติปัญหาต่าง ๆ ยังคงขาดการแก้ไขอย่างเป็นระบบ เนื่องจากขาดการศึกษาถึงความ เชื่อมโยงขององค์ประกอบด้านการวิจัยที่มีความเกี่ยวพันกันอย่างซับซ้อน จากปัญหาดัง กล่าวกลุ่มเครือข่ายพันธมิตรด้านวิชาการและวิจัย วิทยาเขตภาคเหนือ ซึ่งเป็นการรวม กลุ่มของวิทยาเขตในภาคเหนือเพื่อดำเนินกิจกรรมด้านวิชาการและวิจัย ได้เล็งเห็นความ สำคัญของการพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยของเครือข่าย อันมีความเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับ มหาวิทยาลัย จึงได้ร่วมกันศึกษาวิจัยถึงสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาระบบบริหาร งานวิจัยของเครือข่าย ฯ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินงานบริหารงานวิจัยของเครือ ข่ายและมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารระบบงานวิจัยของเครือข่าย
2. เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยของเครือข่าย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดย การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม ประชากรเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้บริหารและนักวิจัย จากวิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ และ ห้องเรียนของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภาคเหนือทุกแห่ง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. ด้านสภาพระบบบริหารงานวิจัยของกลุ่มเครือข่ายวิชาการและวิจัย มจร.ภาคเหนือ พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า สภาพปัจจุบันระบบบริหารงานวิจัยของกลุ่มเครือข่าย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ยังมีระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับระบบการบริหารงานวิจัยโดยภาพรวมทั้ง 9 ด้าน อยู่ในระดับน้อย โดยมีระดับค่าเฉลี่ยที่ 2.36 ซึ่งทั้งหมดอยู่ในระดับน้อยทั้งสิ้น และสามารถเรียงลำดับจากน้อยไปหามากคือ ระบบข้อมูลสารสนเทศและสิ่งอำนวยความสะดวก (2.08) ระบบสิ่งจูงใจในการทำวิจัย (2.24) ระบบความร่วมมือประสานงานวิจัย (2.26) ระบบการติดตามและประเมินผล (2.27) ระบบการเผยแพร่ผลงานวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์ (2.30) ระบบงบประมาณและการเบิกจ่าย (2.47) ระบบการพัฒนานักวิจัย (2.50) ระบบโครงสร้างการบริหารงานวิจัย (2.50) และระบบนโยบายและแผนงานการวิจัย (2.53)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ข้อมูลสำคัญหลายประการ ซึ่งว่า จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารงานของเครือข่ายวิชาการและวิจัย วิทยาเขตภาคเหนือ และผู้บริหารมหาวิทยาลัยในส่วนกลาง จะสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยต่อไป โดยประเด็นสำคัญสามารถสรุปได้ดังนี้

สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิจัยของกลุ่มเครือข่ายวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ มีลักษณะทั้งที่ประสบความสำเร็จและมีปัญหาอุปสรรค ซึ่งมีความเกี่ยวเนื่องในหลายระดับ ตั้งแต่ระดับนักวิจัยซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติการและผู้บริหาร และเกี่ยวข้องกับองค์กรภาครัฐ ดังเช่น ในระดับภาพรวมของมหาวิทยาลัยรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนงบประมาณการวิจัยแก่มหาวิทยาลัยในจำนวนจำกัดที่อาจเกิดจากลักษณะเฉพาะของมหาวิทยาลัยทางพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นกรอบการวิจัยเกี่ยวกับสังคม วัฒนธรรม จริยธรรม โดยน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์หรือเศรษฐศาสตร์ จึงเสมือนหนึ่งรัฐบาลให้ความสำคัญน้อย อีกทั้งภาคเอกชนที่ควรจะมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและใช้ผลงานวิจัยก็ยังไม่เห็นความสำคัญของการวิจัยด้านศาสนา ในส่วนของผู้บริหารงานวิจัย ก็อาจประสบปัญหาเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติการเงิน การขาดแคลนบุคลากรในส่วนงาน นโยบาย แผนงานและกรอบการวิจัยยังขาดความชัดเจน กระบวนการประชาสัมพันธ์งานวิจัยไม่เพียงพอ ขาดเครือข่ายทางการวิจัยที่เข้มแข็ง ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงของสถาบันสงฆ์หรือภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในส่วนองงบประมาณ

และการนำผลงานไปประยุกต์ใช้ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ส่งผลกระทบต่อนักวิจัย ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติ การที่ต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้านที่รุนแรง ทั้งจากการประสานงานกับผู้บริหารต้นสังกัดที่ ขาดความเข้าใจถึงคุณค่าและกระบวนการวิจัย ขาดแหล่งข้อมูลเพื่อการค้นคว้า ขาดผู้ช่วย เหลือและสนับสนุนในขั้นปฏิบัติการ ผลงานวิจัยไม่ได้รับการส่งเสริมให้นำเผยแพร่และใช้ ประโยชน์อย่างจริงจัง ประกอบกับภาระงานประจำและงานมอบหมายพิเศษก็มีจำนวนมาก ทำให้เวลาเพื่อการวิจัยต้องสรรหาภายนอก อีกทั้งเส้นทางความสำเร็จที่สัมพันธ์กับ การพิจารณาความดีความชอบจากการผลิตผลงานวิจัยยังมีค่อนข้างน้อย จึงทำให้ขาด กำลังใจ ซึ่งเมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลนี้กับสภาพการบริหารงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษา อื่นๆ (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2556: 3) พบว่า สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ล้วน มีความพยายามในการสร้างและพัฒนาคุณภาพของนักวิจัยให้เพียงพอทั้งเชิงปริมาณและ คุณภาพ โดยได้พยายามแก้ปัญหาความขาดแคลนนักวิจัยจากการส่งเสริมและสนับสนุนให้ สร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น นักวิจัยรุ่นใหม่ที่เป็นอาจารย์จะได้รับทุนสนับสนุน การวิจัยในจำนวนที่เพียงพอ การจัดอบรมพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการวิจัยอย่างต่อเนื่อง การ สนับสนุนทุนเพื่อการพัฒนาความรู้จากภายนอก การส่งเสริมให้ทำงานเป็นทีม และสร้าง มาตรฐานการจูงใจอื่นๆ รวมทั้งในส่วนนักวิจัยที่เป็นนักศึกษาควรได้รับการส่งเสริมให้ทำงาน วิจัยร่วมกับอาจารย์ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีและปลูกฝังความเป็นนักวิจัยในอนาคต อย่างไรก็ตาม กระบวนการพัฒนานักวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งอาจมีลักษณะที่ต่างกัน ด้วยปัจจัยต่างๆ รวมทั้งงบประมาณ

จากสภาพการขาดแคลนงบประมาณที่เพียงพอเพื่อการวิจัยของนักวิจัยในกลุ่ม เครือข่ายวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับนโยบายการบริหารงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2556: 3) พบว่า สืบเนื่องจากนโยบายเกี่ยวกับการบริหารงานวิจัย ของสถาบันอุดมศึกษา ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ได้มุ่งเน้นความสำคัญต่อการวิจัยมากขึ้นและมีการกำหนดแนวทางการวิจัยให้เป็นการ วิจัยแบบบูรณาการสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง โดยเน้นการบริหารงานวิจัย ในลักษณะชุดโครงการวิจัยและเครือข่ายวิจัย มากกว่าการบริหารรายโครงการ เน้นการวิจัย เชิงประยุกต์และการวิจัยพัฒนามากกว่าการวิจัยพื้นฐาน อีกทั้งยังให้ความสำคัญต่อการ วิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากกว่าการวิจัยด้านสังคมศาสตร์ เนื่องจากการนำไป ใช้ประโยชน์ในทางพาณิชย์และตอบสนองต่อแนวคิดเศรษฐกิจฐานความรู้ที่ชัดเจนกว่า ดัง

นั้นจึงส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านการวิจัยของมหาวิทยาลัยสงฆ์ซึ่งมีลักษณะเป็นการวิจัยพื้นฐาน จึงไม่สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการวิจัยของประเทศ ทำให้ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างจริงจังและพอเพียง อีกทั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ยังมีข้อจำกัดในการได้รับข้อมูลข่าวสารและทุนการวิจัยหรือการเข้าร่วมโครงการวิจัยได้น้อยกว่าสถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ ด้วยเหตุนี้เครือข่ายวิชาการภาคเหนือ จึงได้พยายามรวมกลุ่มเพื่อการประสานสัมพันธ์ช่วยเหลือทางวิชาการและวิจัยระหว่างกัน ทั้งในด้านการอบรมพัฒนาความรู้ ทักษะให้แก่นักวิจัย และการทำงานวิจัยร่วมกัน

อนึ่งเกี่ยวกับการวิจัยแบบบูรณาการ ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ เป็นการวิจัยที่ทำให้ได้ผลการศึกษาที่มาจากองค์ความรู้ที่หลากหลาย จนเกิดเป็นงานวิจัยที่มีความสมบูรณ์ที่สุด และแนวคิดการวิจัยแบบบูรณาการคือคือการนำเอานักวิจัยที่มีความรู้ในศาสตร์ที่แตกต่างกันมาร่วมทำงานวิจัย ร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ผล ทำให้ได้ผลการวิจัยที่มีความชัดเจนถูกต้องที่สุด และแม้ว่า มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในส่วนกลาง ได้พยายามเน้นย้ำให้มีการดำเนินงานวิจัยในลักษณะดังกล่าวนี้ ซึ่งกลุ่มเครือข่ายวิชาการและวิจัยวิทยาเขตภาคเหนือ มีความตระหนักถึงความจำเป็นของการวิจัยแบบบูรณาการทั้งในภาวะปัจจุบันและอนาคต โดยได้พยายามมุ่งเน้นการวิจัยแบบบูรณาการมากขึ้น จากการนำเอาองค์ความรู้จากสาขาวิชาการต่าง ๆ มาเป็นกรอบศึกษา เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้จริง อีกทั้งได้พยายามส่งเสริมให้นักวิจัยในสังกัดได้เรียนรู้การบริหารงานวิจัยในรูปแบบชุดโครงการ ซึ่งประกอบด้วยโครงการย่อยต่าง ๆ ที่ต้องทำการวิจัยในทิศทางเดียวกัน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน อันจะเป็นประโยชน์ในการเชื่อมโยงให้เป็นองค์ความรู้ในภาพรวม หากแต่ว่า วิทยาเขตในภาคเหนือ ก็ประสบปัญหาในการบริหารงานวิจัยแบบบูรณาการ จากสาเหตุของความยากในการประสานระหว่างโครงการย่อยให้เข้าใจและทำงานในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นแม้ว่า ผู้บริหารงานวิจัยและนักวิจัยของกลุ่มเครือข่าย จะมีความสนใจถึงกระบวนการทำงานวิจัยแบบบูรณาการ หากแต่ก็ขาดความเข้าใจอย่างชัดเจนถึงกรอบและวิธีการดำเนินงาน รวมทั้งยังขาดบุคคลที่จะสามารถทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานโครงการโดยภาพรวม ในลักษณะเช่นนี้จึงทำให้ขาดโอกาสในการได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยแบบบูรณาการ ส่งผลต่อการได้รับการจัดสรรงบประมาณในภาพรวม

อีกทั้งที่ผ่านมาและสภาพปัจจุบันในการพัฒนานักวิจัยและผลงานวิจัย ล้วนต้องอิงอาศัยงบประมาณการดำเนินงานจากมหาวิทยาลัยส่วนกลาง เนื่องจากส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินการบริหารงบประมาณการพัฒนาบุคลากรที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล และมัก

จะดำเนินงานการฝึกอบรมตามประเด็น ช่วงเวลาและสถานที่ฝึกอบรมที่ส่วนกลางพิจารณาเห็นสมควร เช่นเดียวกับการพิจารณาสนับสนุนการผลิตผลงานวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะของการรวมอำนาจการตัดสินใจทั้งหมดในส่วนกลาง นับจากการพิจารณาโครงสร้าง การอนุมัติ การควบคุมตรวจสอบคุณภาพการวิจัย การเผยแพร่งานวิจัยเพื่อนำไปใช้ ส่งผลให้เกิดความล่าช้า ขาดความสอดคล้องกับความเป็นจริงและความต้องการของกลุ่มวิทยาเขตภาคเหนือ และการบริหารงานวิจัยจะมุ่งเน้นลักษณะของการบูรณาการมากขึ้นในรูปแบบของชุดโครงการวิจัยและเครือข่ายการวิจัย หากแต่ก็พบว่ายังมีปัญหาเรื่องความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ และงบประมาณ และประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ นโยบายขององค์กรที่ยังขาดการมุ่งเน้นด้านการวิจัย การขาดเอกภาพในการบริหาร การเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสาร ทุนการวิจัย และการเข้าร่วมโครงการวิจัยระดับชาติยังไม่ทั่วถึงและเท่าเทียมครอบคลุม อีกทั้งยังประสบปัญหาการขาดแคลนนักวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ การขาดความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณ ขาดกลไกในการทำให้แต่ละภาคีของการวิจัยเชื่อมโยงกัน ซึ่งแม้ว่าสถาบันอุดมศึกษาจะพยายามแก้ไขโดยการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่และพัฒนาศักยภาพของนักวิจัยที่มีอยู่เดิม ตลอดจนการพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิจัยโดยใช้ Balanced Score Card

นอกจากนี้บรรดาผู้บริหารงานวิจัยและนักวิจัยต่างมีมุมมองที่สอดคล้องกันว่า แม้ว่านโยบายของมหาวิทยาลัยหรือคำกล่าวของผู้บริหารระดับสูงส่วนมากจะพูดถึงความสำคัญของการวิจัย แต่ในปัจจุบันวิถีทางปฏิบัติจริงที่ปรากฏคือ มีแนวทางเพียงเล็กน้อยที่จะทำให้งานวิจัยมีความสำคัญ ทั้งที่ว่า การวิจัยเป็นพื้นฐานสำคัญในการเป็นแรงผลักดันให้งานต่าง ๆ มีความก้าวหน้า และเป็นกลไกในการสร้างองค์ความรู้ ดังนั้น แนวทางในการพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยจึงมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างรีบเร่งที่ต้องดำเนินการ ทั้งนี้การพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยของกลุ่มเครือข่ายวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตภาคเหนือ จำเป็นต้องคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของมหาวิทยาลัย หน้าที่และพันธกิจ โครงสร้างการบริหารภายใน รูปแบบและวิธีการดำเนินงานที่สามารถทำให้บรรลุตามพันธกิจ ภายใต้บริบทของสังคม พร้อมกันนี้การบริหารงานวิจัยต้องคำนึงถึงปัจจัยและกระบวนการเช่น งบประมาณ บุคลากร นโยบาย ระบบข้อมูลสารสนเทศ สิ่งอำนวยความสะดวก การติดตามประเมินผล การประชาสัมพันธ์ และการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างนักวิจัยหรือองค์กร ซึ่งในที่นี่อาจหมายรวมถึงการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิจัยทั้งในระดับวิทยาเขตและส่วนกลางเพื่อให้เอื้อ

ต่อการสร้างและพัฒนานักวิจัยให้สามารถผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ ดังเช่นผลการวิจัยเรื่อง โครงสร้างการวิจัยเชิงนโยบายการปฏิรูประบบบริหารงานวิจัยของไทย พบว่า แนวทางในการปฏิรูประบบบริหารการวิจัยของไทยมี 66 แนวทาง 884 กลยุทธ์ ประกอบด้วยแนวทางการปฏิรูประบบการดำเนินงานวิจัย แนวทางการปฏิรูประบบข้อเสนอเทศ พัสศุและสิ่งอำนวยความสะดวก แนวทางการปฏิรูประบบสิ่งจูงใจในการทำวิจัย แนวทางการปฏิรูประบบการร่วมมือประสานงานวิจัย แนวทางการปฏิรูประบบการติดตามและประเมินผล แนวทางการปฏิรูประบบนักวิจัยและผู้บริหารงานวิจัย แนวทางการปฏิรูประบบงบประมาณค่าใช้จ่ายในการวิจัย แนวทางในการปฏิรูประบบองค์กรวิจัยและองค์กรสนับสนุน แนวทางการปฏิรูประบบนโยบายและแนวทางการวิจัยของชาติ แนวทางการปฏิรูปสภาวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ แนวทางการปฏิรูปการดำเนินการเพื่อให้ นักการเมืองผู้บริหารประเทศและประชาชนให้ความสำคัญกับการวิจัย แนวทางการปฏิรูประบบการสนับสนุนการวิจัยภาคเอกชน (จินตนาภา โสภณ และธเนศ ต่วนชะเอม, 2547: 2)

2. ด้านแนวทางพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยของกลุ่มเครือข่ายวิชาการและวิจัย มจร.ภาคเหนือ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า ควรมีการพัฒนาระบบการบริหารงานวิจัยโดยภาพรวมทั้ง 9 ด้าน ในระดับมาก โดยมีระดับค่าเฉลี่ยที่ 4.06 ซึ่งสามารถเรียงลำดับคือการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและสิ่งอำนวยความสะดวก (3.99) การพัฒนาระบบนโยบายและแผนงานการวิจัย (4.01) การพัฒนาระบบสิ่งจูงใจในการวิจัย (4.02) การพัฒนาระบบงบประมาณและการใช้จ่าย(4.04) การพัฒนาระบบการเผยแพร่ผลงานวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์ (4.07) การพัฒนาระบบโครงสร้างการบริหารงานวิจัย (4.08) การพัฒนานักวิจัย (4.09) การพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล (4.10) และการพัฒนาระบบความร่วมมือประสานงานการวิจัย (4.16)

แนวทางการพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยที่เหมาะสมกับกลุ่มวิทยาเขต ฯ ควรประกอบด้วย การพัฒนาในส่วนของโครงสร้างการบริหาร จากการจัดตั้งส่วนงานที่รับผิดชอบการวิจัยในหน่วยงานโดยกำหนดให้มีบุคลากร งบประมาณ และขอบเขตของอำนาจหน้าที่อย่างเพียงพอที่จะกำหนดนโยบาย แผนงาน และทิศทางในการพัฒนาขีดความสามารถในเป็นมหาวิทยาลัยที่ผลิตผลงานวิจัยทางพุทธศาสนาเพื่อรับใช้ผู้นำสังคมหรือใน ส่วนของการประสานความร่วมมือโดยการสร้างเครือข่ายนักวิจัย ผู้ให้ทุนการวิจัย ผู้ใช้ผลงานวิจัย ซึ่งสามารถกระทำได้จากการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานคณะสงฆ์ ภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไปทั้งภายในและต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างฐานคุณค่า

ของงานวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น หรือการส่งเสริมให้มีการเผยแพร่และนำผลงานวิจัยไปปฏิบัติให้กว้างขวาง หรือการพัฒนาผู้บริหารงานวิจัย นักวิจัยและผู้ประเมินผลงานวิจัยให้มีประสิทธิภาพ หรือการสร้างแรงจูงใจให้แก่ักวิจัย โดยการสรรหาที่เหมาะสม การปรับระบบการเงินและภาระงานที่เอื้ออำนวย การจัดทำและเผยแพร่จรรยาบรรณนักวิจัย และยกย่องนักวิจัยดีเด่น หรือการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้บริการด้านการวิจัยแก่นักวิจัยและประชาชนทั่วไป ซึ่งแนวทางทั้งหมดนั้นล้วนมีความสอดคล้องระหว่างกันและมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนกระบวนการวิจัยของนักวิจัยและองค์กรให้สามารถทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ ทำให้เห็นผลที่ชัดเจนในการผลิตนักวิจัยและผลงานวิจัยที่มีคุณภาพสู่สังคม ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต ที่พบว่า ควรมีการจัดรูปแบบองค์กรแบบผสมผสานระหว่างการยืดหยุ่น และรูปแบบเครือข่าย โดยมีฝ่ายงานรับผิดชอบบริหารงานวิจัย ที่ต้องดูแลบริหารทรัพยากรบุคคลงบประมาณ คุณภาพการวิจัย และความร่วมมือทางการวิจัยในลักษณะของเครือข่าย โดยคำนึงถึงนโยบายและทิศทางการพัฒนาประเทศ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ และความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย ซึ่งหากสามารถร่วมมือกับผู้ใช้ประโยชน์จากการวิจัยทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน ภาคประชาชน และองค์กรท้องถิ่น ในลักษณะของการกำหนดโจทย์และทำวิจัยร่วมกัน โดยมีแนวคิดว่าจะเป็นการวางพื้นฐานไปสู่การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์มากขึ้นในอนาคต ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการวิจัยในภาพรวม ดังเช่นการศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารและจัดการการวิจัยทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้องขององค์กรวิจัยระดับชาติ ซึ่งพบว่า หน้าที่ขององค์กรการวิจัยคือ การทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการศึกษา กำหนดนโยบาย สร้างองค์ความรู้ พัฒนาขีดความสามารถของการวิจัย การสร้างฐานข้อมูล สร้างคุณภาพงานวิจัย สนับสนุนการนำผลงานวิจัยไปปฏิบัติ การศึกษาแนวโน้มทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้องกับประชาคมโลก การบริหารงานวิจัย การสร้างนักวิจัย และงานอื่นๆ ที่รัฐมอบหมายสำหรับข้อเสนอแนะต่อองค์กรการวิจัยประกอบด้วย

1. การให้มีอนุกรรมการสภาการศึกษา/ นักวิจัยอาวุโสเพื่อถ่ายทอดทักษะประสบการณ์ด้านการวิจัยและช่วยดำเนินการวิจัยบางเรื่องเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
2. การจัดเครือข่ายหน่วยงานวิจัย ผู้ให้ทุนวิจัย ผู้ใช้ผลงานวิจัย เพื่อส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาขีดความสามารถของหน่วยงาน การสร้างฐานข้อมูลและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการวิจัยการสร้างความสัมพันธ์กับต่างประเทศเพื่อความร่วมมือด้านการวิจัย
3. การประชาสัมพันธ์ให้เห็นคุณค่าความสำคัญของการวิจัย
4. การจัดตั้งสถาบันเฉพาะทางเพื่อเป็น Node ขับเคลื่อนการวิจัย

ทางการศึกษา (สุรศักดิ์ หลาบมาลา และรสสุคนธ์ มกรมณี, 2548: 25)

ผลการศึกษาวิจัยยังพบอีกว่า การเน้นระบบบริหารการวิจัยและส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของการวิจัยของมหาวิทยาลัย ด้วยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการวิจัยให้กว้างขวางและเข้มแข็งทั้งในระดับกลุ่มนักวิจัย วิทยาเขต สถาบันการศึกษาและการประสานกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้เกิดการศึกษาวิจัยเพื่อการแก้ปัญหา พัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ในหน่วยงาน หรือในเขตพื้นที่ ซึ่งแต่ละพื้นที่ล้วนมีลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรม สำหรับการรวมของกลุ่มเครือข่ายควรประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการและทีมงานวิจัย ซึ่งมีบทบาทร่วมกันนับตั้งแต่การประเมินนโยบายของรัฐ สถานการณ์ในเขตพื้นที่ การประเมินตนเองเกี่ยวกับขีดความสามารถศักยภาพ นำสู่การสร้างวิสัยทัศน์แผนและกรอบนโยบายการวิจัย จนก่อเกิดเป็นแผนแม่บทเพื่อการพัฒนางานวิจัยหรือชุดโครงการวิจัยทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้เชื่อว่า แนวทางดังกล่าวจะส่งเสริมบทบาทที่ชัดเจนของการวิจัยด้านพระพุทธศาสนามีผลกระทบต่อ การป้องกันแก้ไขปัญหาสังคมหรือการกำหนดนโยบายหรือแผนงานการพัฒนาการศึกษา สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ในระดับพื้นที่ ตลอดจนส่งผลถึงนโยบายในระดับประเทศต่อไป และเมื่อการวิจัยด้านพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยส่งผลสามารถแสดงบทบาทที่ชัดเจนต่อสังคม ก็จะทำให้หน่วยงานภาครัฐบาล เอกชนและประชาสังคม เพิ่มความสนใจให้การสนับสนุนกระบวนการผลิตงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนางานวิจัยตามลำดับ ซึ่งข้อมูลนี้สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิจัยที่ว่าด้วยเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งมีหลักการสำคัญคือการใช้ความรู้เพื่อให้เกิดฐานความรู้จริง เป็นฐานความรู้ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง สร้างมูลค่าและคุณค่าได้ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อตอบสนองแนวคิดนี้ใน 2 ทางคือ การวิจัยประยุกต์และการวิจัยพัฒนา พยายามมุ่งเน้นการนำความรู้ไปถ่ายทอดสู่ชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะของการวิจัยที่เอื้อต่อเศรษฐกิจฐานความรู้ในทางตรงและทางอ้อม แต่อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องมีการติดตามประเมินคุณภาพการบริหารงานวิจัยและคุณภาพงานวิจัยอย่างเป็นระบบ

ในส่วนของการบริหารคุณภาพการวิจัย ทางกลุ่มเครือข่ายวิชาการและวิจัยภาคเหนือเห็นว่า ควรมีการบริหารใน 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนแรก การพิจารณาโครงการวิจัยหรือประเมินข้อเสนอโครงการ ควรใช้กลไกของผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยส่วนกลางในการพิจารณาและอนุมัติโครงการ ขั้นตอนที่สอง การประเมินผลเบื้องต้นจากรายงานความก้าวหน้า ควรใช้กลไกผู้ทรงคุณวุฒิของเครือข่าย และขั้นตอนที่สาม การประเมินผลรายงาน

ความก้าวหน้า ควรเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิของเครือข่ายและผู้ทรงคุณวุฒิ จากส่วนกลาง ดังเช่น มอบหมายให้กลุ่มวิทยาเขตเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีส่วนร่วมได้เสีย และ ผู้เกี่ยวข้องกับการวิจัย เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพงานวิจัย ซึ่งเป็นการประเมิน ผลงานวิจัยแบบเปิดกว้างทางความคิด (Outdoor) และการดำเนินงานในลักษณะนี้ จะ ช่วยแบ่งเบาภาระในการบริหารคุณภาพการวิจัยจากส่วนกลาง อีกทั้งยังทำให้ผลงานวิจัย สามารถนำไปใช้ได้อย่างทั่วถึงสถานการณ์ทางสังคม อันจะแสดงถึงบทบาทการชี้แนะทาง วิชาการเพื่อการพัฒนาสังคมทั้งในระดับท้องถิ่นและประเทศชาติ อีกทั้งยังเห็นว่า การ บริหารงานวิจัยควรคำนึงถึงแนวคิดเศรษฐกิจฐานความรู้ ซึ่งมีหลักการสำคัญคือ การใช้ ความรู้เพื่อให้เกิดฐานความรู้จริง เป็นฐานความรู้ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง สร้าง มูลค่าและคุณค่าได้ ดังนั้นกลุ่มเครือข่ายวิทยาเขตภาคเหนือและมหาวิทยาลัยในส่วนกลาง จึงจำเป็นต้องมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อตอบสนองแนวคิดนี้ใน 2 ทางคือ การวิจัยประยุกต์และ การวิจัยพัฒนา ที่พยายามมุ่งเน้นการนำความรู้ไปถ่ายทอดสู่ชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะของการ วิจัยที่เอื้อต่อเศรษฐกิจฐานความรู้ในทางตรงและทางอ้อม

อนึ่งผลงานวิจัยในครั้งนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงความคิดและความต้องการของกลุ่ม เครือข่ายวิทยาเขตภาคเหนือที่ว่า การบริหารงานวิจัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรจัดให้ มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งใหม่ มุมมองใหม่ และวิธีการวิจัยใหม่จากหลากหลาย แหล่ง ทั้งจากภายในและต่างประเทศ ซึ่งสามารถดำเนินการได้เช่น การประสานความร่วมมือ กับองค์กรอื่น ๆ ในการร่วมเป็นคณะทำงานงานวิจัย การเข้าร่วมอบรมประชุมสัมมนาใน เขตพื้นที่ หากแต่ในหลายส่วนจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก จำเป็นต้องได้รับการ สนับสนุนจากส่วนกลางเช่น การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศให้สามารถบริการนักวิจัยได้ อย่างกว้างขวางครอบคลุมและทันต่อกาล หรือ การส่งเสริมงบประมาณในการรับวารสาร ทางการวิจัยทั้งจากภายในและต่างประเทศ หรือการให้ทุนร่วมประชุมสัมมนาผลงานวิจัย ฯลฯ ซึ่งวิธีการต่าง ๆ ดังกล่าวจะช่วยให้ผู้บริหารงานวิจัยและนักวิจัย เกิดการเรียนรู้เพื่อการ พัฒนาตนเองและผลงานวิจัยให้มีคุณภาพ

เช่นเดียวกับส่วนของการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย ซึ่งดูเหมือน เป็นประเด็นสำคัญที่ผู้บริหารงานวิจัยและนักวิจัยให้ความสนใจเป็นพิเศษ สำหรับการ ประชาสัมพันธ์ในที่นี้หมายรวมถึงตั้งแต่การจัดพิมพ์ผลงานวิจัยเผยแพร่เป็นรูปเล่มเฉพาะ การจัดทำวารสารงานวิจัย การจัดประชุมสัมมนาเพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย การสร้างความ ตระหนักในความสำคัญของการวิจัย และการประสานงานกับบุคลากรหรือหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องกับกรวิจัยในทุกระดับ ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้บริหารงานวิจัยและนักวิจัยได้เสนอแนะแนวทางให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการเผยแพร่ผลงานเช่นการจัดทำวารสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ หรือในลักษณะของสิ่งพิมพ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการใช้กลไกของสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมเพื่อแสดงถึงการยกย่องนักวิจัยและให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของงานวิจัยสู่สาธารณชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้สนใจทั่วไป ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานวิจัย ปัญหาหรือความต้องการหรือหัวข้อการวิจัยที่มหาวิทยาลัยควรจะทำ ซึ่งจะเกี่ยวเนื่องกับภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยฯ และจะมีผลต่อการได้รับการสนับสนุนด้านทุนการวิจัยจากหน่วยงาน บุคลากรและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ ซึ่งข้อมูลนี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการจัดการองค์กร ที่กล่าวว่า องค์กรในอนาคตควรมีลักษณะมีความเป็นโลกาภิวัตน์ มีความหลากหลาย อาศัยเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ มีการเปลี่ยนแปลงยืดหยุ่น เน้นการจัดการเชิงคุณภาพ ใช้หลักธรรมาภิบาล เน้นการเป็นองค์กรการเรียนรู้ (วีริช สงวนวงวาน, 2556: 46)

อภิปรายผล

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารงานวิจัยของเครือข่ายวิชาการและวิจัยภาคเหนือ จะสามารถนำสู่รูปธรรมของการปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการจัดการและการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยในส่วนกลาง ที่อาจจำเป็นต้องมีการพัฒนาระบบบริหารเพื่อให้สามารถสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน โดยการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานที่เหมาะสม ยืดหยุ่นตอบสนองการเปลี่ยนแปลง เน้นการจัดการเชิงคุณภาพเกี่ยวกับหลักการ งาน และคน ด้วยการใช้หลักธรรมาภิบาล และส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายด้านวิชาการและวิจัยให้มากขึ้น พร้อมทั้งกระจายการตัดสินใจ เพื่อสร้างให้วิทยาเขตฯ ตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนเอง พร้อมทั้งมุ่งประสานวัตถุประสงค์ของบุคคลและองค์กร เน้นการตอบสนองสถานการณ์ของสังคมหรือกลุ่มผู้ริโภคงานวิจัย และดำเนินการพัฒนานักวิจัยให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งต้องปรับตนให้เท่าทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ มีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ ทั้งหมดนี้หากสามารถดำเนินการได้ ก็จะเป็นการสร้างให้ทุกภาคส่วนของมหาวิทยาลัยเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดรูปองค์กรในลักษณะผสมผสานระหว่างการบริหารแบบราชการและแบบเครือข่าย ที่มีรูปแบบโครงสร้างองค์กรและการบริหารงานที่ยืดหยุ่น เน้นผลสำเร็จและคุณภาพของผลงาน มุ่งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมให้นักวิจัยมีวัฒนธรรมองค์กรในทิศทางเดียวกัน มีการเรียนรู้การทำงานเป็นทีมที่มีความร่วมมือกันอย่างเหนียวแน่น ทั้งในระดับสาขาวิชา ต่างคณะวิชา หรือระดับวิทยาเขต ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งทางวิชาการและร่วมมือกันทางการวิจัย

2. ควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนภายในองค์กรและภาคี เครือข่ายของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อให้บุคลากรที่ทำงานด้านการวิจัยได้มีโอกาสในการพัฒนากรอบแนวคิด การจัดการงานวิจัยในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน

3. ควรส่งเสริมและพัฒนานักวิจัย โดยจัดทำแผนพัฒนานักวิจัยอย่างครบวงจร ตั้งแต่แก่นักวิจัยรุ่นใหม่ นักวิจัยรุ่นกลาง รวมทั้งนักวิจัยในระดับบัณฑิตศึกษา

4. ควรเพิ่มแรงจูงใจ ในการทำวิจัยให้แก่บุคลากร เพื่อกระตุ้นให้นักวิจัยมีความสุขกับการทำวิจัย เช่น การกำหนดเป็นภารกิจ มีภาระงานที่เหมาะสม การสร้างบรรยากาศให้เกิดความตื่นตัว การส่งเสริมสิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัยทั้งลักษณะของระบบการค้นคว้าข้อมูล การจัดระบบการให้คำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ หรือการจัดระบบสถานที่/อุปกรณ์ การจัดระบบการเงินที่เหมาะสม และการแสดงความชื่นชมผลงานวิจัย

5. ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงการสื่อสารกับสังคม ให้เกิดความเข้าใจและชื่นชมในผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยฯ ที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นประโยชน์แก่สังคม และสร้างคุณค่าของการวิจัยในลักษณะการกำหนดกรอบจริยธรรม อันจะส่งผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทุนวิจัย

6. ควรมีการประเมินทบทวนกระบวนการจัดการงานวิจัย เพื่อการปรับปรุงการจัดการงานวิจัยในระยะยาวให้สามารถปรับตัวจนสามารถตอบสนองภารกิจอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งศึกษาถึงแนวคิดการจัดการความรู้ และบทบาทของการวิจัยในการพัฒนาการศึกษา เศรษฐกิจ การเรียนรู้และสังคมความรู้ รวมทั้งมุ่งเน้นสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารการวิจัยแบบบูรณาการ

บรรณานุกรม

- กองวิชาการ. (2547). **แผนพัฒนามหาวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรราชวิทยาลัย.
- จินตนาภา โสภณ และ ธเนศ ต่วนชะเอม. (2547). **โครงการวิจัยเชิงนโยบายการปฏิรูประบบการบริหาร การวิจัยของไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- วีรัช สงวนวงวาน. (2546). **แปลและเรียบเรียง. การจัดการและพฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพมหานคร: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา และรสสุคนธ์ มกรมณี. (2548). **รูปแบบบริหารและจัดการการวิจัยทางการศึกษาและที่ เกี่ยวข้องขององค์กรวิจัยแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2545). **การจัดสรรงบประมาณการวิจัย ประจำปี 2546**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงบประมาณ.
- _____. **เอกสารประกันคุณภาพการศึกษา**. (2545). กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.